

מאמר ראשון בסידרה: פאריס ב'ו הפיכה צבאית פאשיסטית ובין מרד אנשי-הרוח עמים נגד מיקלנים

מאת אורי אבנרי

היו שהתנגדו למינשר מטעמים טכסיים, כביכול, "ההמונים לא יבינו את זה", אמר לי עתונאי חשוב, שגם אהדתו שלו נתונה ללוחמי-החרות. "הם לא יוכלו לתפוס שצדפתים קוראים לעזור לאנשים ההורגים צדפתים. לכן אסור היה לפרסם את המאניפסט. הוא יבודד את האנשים הטובים ויפריד ביניהם לבין ההמונים."

★ ★ ★

מי הם צדפת?

אולם אותו עתונאי חשוב, כך נדמה לי, טעה. ואותם 121 דו"קישוטים מטורפים, חסרי החוש הפוליטי, צדקו. הרבה דברים בלתי-אפשריים הופכים אפשריים כאשר אנשים אמיצים מזדקרים במלוא קומתם ונותנים דוגמה אישית.

חסידו דה'גול והפאשיסטים שפכו את חמתם על הבוגדים, נועצי הסכין בגב הגדולה הצדפתית. אולם הרבה אנשים קטנים ליד הרבה שולחנות בפאריס ובצרפת כולה שאלו את עצמם: מהי גדולתה של צדפת? מה הפך את צדפת למה שהיתה בפיסגת גדולתה? מי יצר את הגדולה?

הגנרלים? הם באו והלכו. נפוליאון? הוא קטל מיליונים ורושש את צרפת ללא תקנה. הצדפתים? אף במלאכתם שלהם, אין הם מסוגלים להצליח.

גדולתה של צדפת — האין זה מפעלם האישי של אנשים כמו וולטייר ומוליר, של רוסו וקאמי? האין זו גדולתם של משוררים וסופרים, מחזאים ובמאי-סרטים, אנשים שחתרו בכל הדורות אל התופש, אל האמת, אל היפה והנאצל?

ואם כן, מי מייצג את גדולתה של צדפת — הגנרל הארוך בארמון אליזה או ז'אן-פול סארטר? יוצרי מרתפי-העניינים באלג'יריה או יוצרי הסרט הירושמימה אהובתי?

לשווא ניסו חסידו דה'גול, סוסטל והמרשל ז'ואן לגייס אנשירוח משלהם למינשר נגדי. שכירי-רוח ורוזרייט למאות התנדבו לעזרתם. אולם רשימותיהם אך עוררו צחוק. כל מי שטוב בצדפת חתם על מינשר ה'121.

מי הם היו? לא קומוניסטים. כי הקומוניסטים, כדרכם בקודש, תקעו סכין בגב הפעולה ועזרו למינשר, מתוך שיקולים אינטרסטיים משלהם. הם גם לא היו פוליטיקאים. רובם אינם מזדהים עם שום מפלגה. הם היו חברי אותו גוף מסתורי ובלתי-מגובש שקראנו לו פעם, אחרי ביקורנו האחרון בצרפת, בשם "האינטרנאציונל של בעלי הרצון הטוב."

אלה האנשים שלבם פתוח לכל דבר הנראה להם צדק — והמוכנים לעזור אישית, כשהבאתי להם, בפעם שעברה, את המינשר העברי והסברתי להם את רעיון האיחוד השמי, העירוני איש לרעהו, דאגו לארגן לי מסיבת-עתונאים (ואף הופיעו בה בעצמם), כניסמו את הדברים בהבלטה בעתונים. מדוע? הם ידעו ששום טובה לא תצמח להם מכך. הם רק הרגישו כי זוהי דרך לשלום במרחב — ומשום-מה סברו כי הדבר נוגע להם.

לבי התמלא גאחה כשעברתי לראשונה על רשימת החתימות על המאניפסט וראיתי שחתמו מים עליו כל ידידי אלה, כמעט ללא יוצא מן הכלל — החל ברובר באריה, העתונאי הקאתולי שעזר לי בשעתו באירגון מסיבת-העתונאים, ושנאסר עתה ראשון, וכלה במקסים רודנסון, המורחן בעל חושי-ההומור הדק.

מבלי שנדברו ביניהם, הם מדברים כולם, כמעט אינטליגנטיבית, באותה שפה. הם בעד פידל קאסטרו מפני שהוא מתחה את הדרך לשיחרור מיליוני אמריקה הלאטינית מעול הניצול והעוני הממאיר. הם בעד פאטריס לומומבה, מפני שהוא היחיד המסוגל לאחד ולשחזר את קונגו. הם מסתייגים במידה שחה מאמריקה ומברית-המועצות. הם רוצים בישראל המשולבת במרחב. והם רוצים בחרות אלג'יריה.

מבחינה חברתית, כולם סוציאליסטים חופשיים. משמע: הם רוצים במשטר בו תתכנן המדינה את המשק כדי למנוע ביובור, עוני וקיפוח — משטר שיעניק לפרט, אותה עת, את החרות המלאה לפתח את אישיותו האינדיבידואלית.

במושגים אירופיים, הם אנשי השמאל הבלתי-קומוניסטי. אנשי האינטליגנציה ההומא-ניסטית. ואף שאינם מאורגנים בכל צורה שהיא — בהישמע תרועת-ההצוצרה הם מתלכדים יחד לגוש אחד, כסוסי-מלחמה ותיקים שיצאו בדימוס.

★ ★ ★

האנשים הישרים

אני אוהב אותם, את ה'121, את אותם מהם שהיתה לי הזכות להכירם אישית. את רובר באריה, גבר צעיר, מרצין, יפה-תואר, קאתולי אדוק ותדור אמונה עמוקה. מי שמדבר עמו, ולו אף לחמש דקות, מתחיל בעל כורחו להאמין באפשרות של עולם טוב יותר, יפה יותר — ובצורך להיאבק למענו. כאשר נאסר ונשלח לבית-הסוהר, הציע מישוה לערוך מגבית למען אשתו. דניו באריה היפה השיבה מיד במכתב-מחאה: עשרות משפחות אחרות של קרבנות הדיכוי בצרפת זקוקות לעזרה יותר ממנה. היא לא תקח אף פראנק אחת.

את ז'אן-פול סארטר, היושב מאחורי שולחן-הכתיבה שלו, כשכולו שופע יושר רוחני ורצינות, מתעניין בכל, מקשיב בכל, משעשע בשאלות אינטליגנטיות החותכות את הבעיה כבתער של נגחה. סארטר היה בבראזיל בעת פירסום המינשר, וכל צדפת מחכה בנשימה עצורה איך יביים מחזאי זה ביד אמן את שיבתו ומאסרו.

את כריטיאן רושפור, מחברת מנוחתו של הלוחם ומתרגמת מחזותיו של עמוס קינן, שהצלחתה הפיתאומית, אחרי שנים ארוכות של עמל מוצע, לא סיחררה את ראשה ולא שינתה אותה במאומה; צעירה שקטה בעלת אינטואיציה מדהימה לבני-אדם וחוש-הומור דק, הנראית כאילו צמחה מתוך הכפר הצרפתי ונשארה מושרשת בו גם בהשקפה מחלון דירתה על מיגדל איפל.

את אדוארד גליסאן, ענק כושי מן האי מארטיניק, מחבר הליטאה, יפה-תואר, שופע צחוק וגבריות, חובב ריקוד ושירה, שגרם לנו להתגלגל למצחק בתום ועידת פירנצה, כשחיקה בכישרון מפליא את נאומי כל באי ההעידה, כולל הנאום של עצמו. גליסאן הוא התגלמות הגאחה החדשה של הגזע השחור, ולמראו אי-אפשר שלא להאמין כי גזע מופלא ושופע-חיות זה, יתרום אחרי שיחרורו המלא תרומה מיוחדת משלו לרוח האנושית.

את מקסים רודנסון, מומחה לתרבות ערב ומרצה לשפת חבש, יהודי שקט, נחבא אל הכלים, החי בזירה שקטה המלאה רבבות ספרים, חוברות וניירות שכל אחד מהם הוא מסוגל לצמוח תוך כמה שניות, ההיפך הגמור מפוליטיקאי — ובכל זאת מוכן לקפוץ לתוך הפוליטיקה מתוך חובה מצפונית.

את אלה ואת כל האחרים — את פראנסואז סגאן, זו שהושמעה כה רבות על-ידי סובבים אינטלקטואליים, אמנית מצב-הרוח הנשי, שנתגלתה לפתע כצעירה רצינית, המחפשת את דרכה, הרוצה לעזור והמוכנה להקריב. את סימון סיניורה, הכוכבת האנושית-כליך, שכבשה לה עתה מקום בצמרת בעלי הרצון הטוב. את פלוראנס מאלרו, בתו של השר הגוליסטי, שהצילה בחתימתה את כבוד משפחתה, אחרי שהאב בגד בצורה כה צינית באידיאלים של נעוריו.

אנשירוח ישראלים חותמים לא פעם על עצומות מכובדות, לפי בקשת מפלגותיהם — אותן המפלגות הדואגות לפרנסתם. הם יודעים כי עצומות אלו לא יפחיתו את כבודם ואת הכנסותיהם, שלא ייגררו למשפט ולבתי-סוהר.

ואילו 121 אלה — הם ידעו שהם מתגרים בעוצמתו של שלטון אנטי-דמוקראטי, בזעם של המונים מוסתים, בצנחנים שהתמחו במרוצת השנים בשיטות היעילות ביותר של עינינים גופניים. הם חתמו, סידרו את עיניניהם האישיים ותיכו למאסרם. הם ידעו מראש מה יהיה

מה היה קורה בישראל אילו התפרסם בשיא מיבצע-סיני כרוו, התום בידי שיי עגנון, נתן אלתרמן, אברהם שלונסקי, הפרופסור בנימין מזר, יעל דיין ומאה אחרים, תוך קריאה לחיילי צה"ל לערוק מן הצבא כדי לא לקחת חלק במלחמה תוקפנית פושעת?

מה היה קורה אילו התפרסם כרוו של 121 אנשירוח ישראליים, למחרת התקפת הפידיאון על ילדי כפר שפיר, ובו הטענה כי הפידיאון צודקים במעשיהם מאחר שהם פליטים שגורשו מאדמתם על-ידי מדיניות אכזרית ובלתי-מוסרית?

אין טעם לשאול שאלות כאלה — כי בישראל אין 121 אנשירוח, גדולים או קטנים, שהיו חותמים על כרוו כזה. איש-הרוח הישראלי יודע מי שולט בהוצאות-הספרים, מי מחלק את הפרסים והכבודים, מי מארגן שליחויות לחוץ-לארץ, מי מעניק תקציבים וגימלאות.

כרוו כזה יכול להתפרסם רק בארץ אחת בעולם: בצרפת.

★ ★ ★

המוסמך הסודי

פאריס דומה לפאריס. שום דבר לא השתנה. איש מבין 350 אלף התיירים, שהציפו את 250 אלף חדרי-המלון בעיר כדי לחזות בתצוגת המכוניות הגדולה, לא הבחין בכל הבדל.

בשאנז'אליה וליד האופרה עמדו גברות לבושות בהדר ומדדו בעין בוחנת את התיירים העוברים ושבים, כדי לגלות לקוחות פוטנציאליים. הרחובות מלאו זוגות שהתנשקו והתי-חבקו בהליכה, בעמידה ובישיבה, בדרך הפאריסאית המלבבת. המכוניות דהרו כמטורפות,

דה'גול בערי השדה: על סף ההתמוטטות

אורות העיר השתקפו במימי הסינה. אי-אפשר היה לתאר מקום יותר עליו, יותר שופע חיים. אולם מתחת לחזות-חיים זו, הסתתרה רצינות חדשה. הצעירים בזה מאגר. הקפה הגדול בשדרות סן-ג'רמיין-דה-פרה, לא הפסיקו לבחון את הישפיות שישוב לבדן, כדי להחליט את מי להזמין לכוס אפריטיב, בהקדמה לארוחת-ערב בת שש מנות ולשעשועים בצחאת לאחר מכן. אולם אותה שעה שוחחו ביניהם על עניין רציני.

הענין היחיד עליו נסבו כל השיחות: המאניפסט.

איש לא קרא את המאניפסט, את מינשרם של 121 אנשי-הרוח למען מגישי-העזרה ללוחמי חרות אלג'יריה. העתונים לא פירסמו את תוכנו המילולי, כי עצם העתקתו היתה בתזקת מעטה פלילית חמורה. טפסים של המינשר עצמו כמעט ולא היו בנימצא. כאשר הוצאת את הטופס היקר מכסי, נדמה כל שיחה ליד השולחן. ברצינות כמעט חגיגית נקראו הדברים.

מבין עשרות הצעירים והצעירות שהעמדתים במיבחן זה, לא היה אף אחד שלא הסכים בלב ונפש עם המינשר. צייר במונטארנאס, מוכר-עתונים בשדרות האיטלקים, מתכנן-אופנה מצליח בן 21 העומד להתגייס לצבא, זבן בחנות, סטודנטים וסטודנטיות — הכל היו מוכנים לשלוח את עטריהם, ולחתום.